

1. DATOS IDENTIFICATIVOS DA DISCIPLINA	
CÓDIGO	
MATERIA	Escenografía
DISCIPLINA	Iluminación I
TITULACIÓN	Título Superior en Arte dramática
ESPECIALIDADE	Dirección Escénica e Dramaturxia
ITINERARIO	Dirección Escénica e Dramaturxia
CURSO	3º
CRÉDITOS ECTS	3
CARÁCTER	Obrigatorio
DEPARTAMENTO	Escenografía
CENTRO	ESAD de Galicia
COORDINADOR/A	Alejandra Montemayor Suárez
DOCENTES	<p>Nome e apelidos: Alejandra Montemayor Suárez</p> <p>Horario titorías: www.esadgalicia.com</p> <p>Contacto: alejandra.montemayor@edu.xunta.gal</p>
DESCRICIÓN	Concepción e análise do espazo e do tempo escénicos e da súa significación. Introducción aos principios formais e de contido, linguaxe, e metodoloxía da iluminación.
COÑECEMENTOS PREVIOS	
LINGUA EN QUE SE IMPARTE	Galego ☒ Castelán ☒ Inglés ☐ Portugués ☐

2. COMPETENCIAS	
COMPETENCIAS TRANSVERSAIS DE GRAO	
T2	Recoller información significativa, analízala, sintetízala e xestionala adecuadamente.
T3	Solucionar problemas e tomar decisións que respondan aos obxectivos do traballo que se realiza.
T7	Utilizar as habilidades comunicativas e a crítica construtiva no traballo en equipo
T8	Desenvolver razoada e criticamente ideas e argumentos
COMPETENCIAS XERAIS DA TITULACIÓN	
X3	Potenciar a conciencia crítica, aplicando unha visión crítica construtiva ao traballo propio e ao dos demais, edesenvolvendo unha ética profesional que estableza unha relación adecuada entre os medios que utiliza e os fins que persegue.
X5	Fomentar a expresión e a creación persoal, integrando os coñecementos teóricos, técnicos e prácticos adquiridos; mostrando sinceridade, responsabilidade e xenerosidade no proceso creativo; asumindo o risco, tolerando o fracaso e valorando de maneira equilibrada o éxito social.
X6	Desenvolver unha metodoloxía de traballo, estudo e investigación encamiñada á autoformación na propia disciplina, procurando ámbitos axeitados para a formación continuada e para adaptarse a diversas situacións, especialmente ás derivadas da evolución da súa profesión.
COMPETENCIAS ESPECÍFICAS DA ESPECIALIDADE	
ED1	Concibir propostas escénicas que fundamentan o espectáculo, xerando e analizando conceptos, textos e imaxes e valorando as súas propiedades representativas e a súa calidade estética.
ED2	Proxectar a composición do espectáculo, utilizando todos os coñecementos estéticos e técnicos necesarios

	sobre as diferentes linguaxes e códigos que participan na representación.
ED5	Investigar para concibir e fundamentar o proceso creativo persoal, tanto no que se refire á metodoloxía de traballo como á renovación estética.

3. OBXECTIVOS DA DISCIPLINA	COMPETENCIAS VINCULADAS
1. Obter os coñecementos técnicos precisos e iniciarse nos criterios estéticos no eido da iluminación teatral que no futuro acheguen ao alumnado a ser quen de plantexar e executar un deseño de iluminación a través da dramaturxia da luz	T2, T3, X3, X5, X6, ED1, ED2, ED5.
2. Coñecer os diferentes aspectos relacionados coa luz, as súas peculiaridades, o seu comportamento e natureza física	T2.
3. Comprender a relación entre o traballo do/a iluminador/a, escenógrafo/ a,o/a figurinista, o/a director/a de escena e máis o/a dramaturgo/a e o que poden aportar os dous últimos dende o seu eido.	T3, T7, T8, X3, X5, ED1, ED2, ED5.
4. Iniciarse no coñecemento e a comprensión do espazo e o tempo escénicosno tocante á iluminación.	T2, T3, X5, ED1, ED2, ED5.
5. Coñecer diferentes proxectos de iluminación de vario/as creadores/as, as súas motivacións, as súas pretensións e ser quen de analizar o resultado final.	T8, X3, X6, ED5.
6. Potenciar a posta en común e fomentar o respecto tanto ás persoas como aos materiais empregados	T7, T8, X3, X5

4. CONTIDOS		
TEMAS	SUBTEMAS	SESIÓNS
1. O ollo humano	1. Anatomía e vía visual. 1.1. Partes do ollo humano e as súas funcións. 1.2. Formación de imaxes. 1.3. Fotorreceptores. 2. Curva de sensibilidade. 2.1. Visión fotópica, escotópica e mesópica. 2.2. Efecto Purkinje. 3. Respostas do ollo ante a luz. 3.1. Acomodación. 3.2. Adaptación. 3.3. Deslumbramiento. 3.4. Fatiga e postmaxen	0,5
2. Natureza e aspectos físicos da luz	1. Natureza física da luz. 2. Ondas electromagnéticas. 2.1. Lonxitude de onda. 2.2. O espectro visíbel.	0,5
3. Propiedades ópticas da materia	1. O comportamento da materia ante a luz. 1.1. Reflexión. 1.2. Absorción. 1.3. Transmisión.	1,5

	1.4. Refracción.	
4. Magnitudes luminosas fundamentais	1. Magnitudes fotométricas. 1.1. Fluxo luminoso. 1.2. Intensidade luminosa. 1.3. Luminancia. 1.4. Iluminancia. 1.5. Rendemento luminoso	0,5
5. Acor	1. Natureza da cor. 1.1. O espectro visíbel. 1.2. A cor dos corpos. 1.3. Lonxitude de onda. 1.4. Distribución espectral. 1.5. Temperatura de cor. 1.6. Asíntese aditiva. 2. Os filtros 1. Efecto de cor. 2. Correctores. 3. Difusores. 4. Densidade neutra. 5. Dicroicos. 4. Psicoloxía da cor. 4.1. Cor pigmento e cor luz. 4.2. Luz e cor no personaxe. 5. Modificación dos elementos escénicos a través da cor 6. Percepción visual aplicada á iluminación.	6
6. Fontes de luz	1. Tipos de lámpadas. 1.1. Lámpadas incandescentes. 1.2. Lámpadas de descarga. 1.3. LEDs. 1.4. Fibra óptica. 1.5. Electroluminiscencia. 1.6. Láser.	1,5
7. Os proxectores de luz teatral	1. Panoramas. 2. PAR-64. 3. P/C. 4. Fresnel. 5. Recorte. 6. Cañón. 7. Svoboda. 8. Estroboscópicos. 9. Robotizados.	4
8. Ubicación dos proxectores	1. Iluminación frontal. 1.1. Frontal pura. 1.2. Frontolateral. 2. Iluminación lateral. 2.1. Lateral pura. 2.2. Lateral dende vara	4

	3. Iluminación de contra. 4. Iluminación cenital. 5. Iluminación contrapicada. 6. Iluminación rasante.	
9. Esquemas básicos de iluminación	1. Esquemas de luz xeral. 1.1. Sistema McCandless. 1.2. Sistema de triangulación. 1.3. Outros esquemas de luz xeral. 2. Características propias de diferentes espectáculos. 3. Luces puntuais e de efecto. 4. Psicoloxía do personaxe. 4.1. Modificación das características psico-físicas do personaxe por medio da luz.	5
10. Principios básicos de electricidade e seguridade no teatro.	1 Principios básicos de electricidade. 2. Traballar con seguridade no eido da iluminación teatral. 2.1. A normativa vixente.	0,5
11. Infraestrutura teatral para a iluminación	1. Varas manuais e electrificadas. 2. Truss. 3. Torres de rúa. 4. Circuitos e conexións. 5. Cicloramas. 6. Panoramas. 7. Proxectores	1
12. O control da luz	1. Dimmer 2. Patch. 3. Protocolo DMX-512. 4. A mesa de luces	1,5
13. Traballos en torno á iluminación.	1. Análise do traballo de iluminadores/as pertencentes a distintos campos: teatro, cinema, artes plásticas, arquitectura...	3,5
TOTAL SESIÓNS		30

5. PLANIFICACIÓN DOCENTE

Actividade / Número de horas	Presencial (horas)	Non presencial (horas)	Total
Exposición maxistral	26	12	38
Exposición práctico-teórica	24		24
Actividades complementarias	4	6	10
Titorías individuais	2		2
Actividades de avaliación. Probas	4	12	16
TOTAL	60	30	90

6. PLANIFICACIÓN DOCENTE E METODOLOXÍAS DE ENSEÑANZA E APRENDIZAXE

Actividades	Descrición
-------------	------------

Exposicións maxistras.	Exposicións por parte da docente dos coñecementos teóricos precisos para o desenvolvemento da práctica da iluminación teatral. Apoiaranse con material audiovisual que se entregará posteriormente para a súa revisión e/o consulta.
Exposicións práctico-teórica.	Realizacións prácticas que posibiliten unha mellor comprensión; farase unha práctica ao mesmo tempo que o docente indica as directrices teóricas.
Actividades complementarias	Actividades que terán a finalidade de confrontar ao alumnado consigo mesmo para cotexar o seu grao de coñecemento da teoría explicada, de cara á superación do exame teórico.
Tutorías individuais	Afondamento sobre os diversos temas que compoñen a programación e mesmo ampliación dos temas explicados na clase e que lle interesen persoalmente a un/a alumno/a.
Afondamento nos coñecementos	O alumnado que desexa afondar en calquera dos temas indicados nesta guía docente poderá solicitalo á profesora
Actividades de avaliación. Probas.	Proba escrita sobre os coñecementos teóricos descritos na programación.

7. ATENCIÓN PERSONALIZADA

Seguimento	Farase un seguimento personalizado integrado no traballo conxunto do grupo, facendo unha análise de cada caso específico e resolvendo cada casuística do xeito máis adecuado. <i>Tutoría presencial:</i> O alumnado ten un período de atención personalizada en horario non lectivo.
Orientación	Orientación respecto ás dúbidas e inxedanzas que xurdan en cada caso. <i>Tutoría electrónica:</i> O alumnado pode manter contacto permanente co profesor a través do correo electrónico.

8. FERRAMENTAS DA AVALIACIÓN

O alumno deberá establecer unha comunicación previa co docente, mínimo seis semanas antes da data do exame, para aclarar e concretar a estrutura e as particularidades do seu exame.

8.1 Avaliación ordinaria

Ferramenta / actividade	Competencias avaliadas	Ponderación
Proba escrita sobre os coñecementos teóricos acadados	T2, T3, T8, X5, X6, ED1, ED2, ED5	80%
Asistencia regular a clase, puntualidade, participación, interese...	T7, T8, X3	20%

Nota: O 10% de faltas de asistencia a clase suporá a perda da avaliación continua

8.2. Avaliación extraordinaria

Ferramenta / actividade	Competencias avaliadas	Ponderación
Proba escrita sobre os coñecementos teóricos descritos na programación	T2, T3, T8, X5, X6, ED1, ED2, ED5	70%
Análise dun vídeo no que se relacionarán os conceptos desta guía docente coas imaxes propostas.	T2, T3, T7, T8, X3, X5, X6, ED5	30%

Nota 1: O/a alumno/a que se atope nesta situación deberá contactar coa profesora ao menos seis semanas antes da datadas probas

de avaliación.		
Nota 2: Recomendase a asistencia a titorías. Nota 3: Para aprobar a materia todas as partes deberán ser aprobadas		
8.3 Avaliación específica para alumnado sen avaliación continua / ordinaria / extraordinaria		
Ferramenta / actividade	Competencias avaliadas	Ponderación
Proba escrita sobre os coñecementos teóricos descritos na programación	T2, T3, T8, X5, X6, ED1, ED2, ED5	70%
Análise dun vídeo no que se relacionarán os conceptos desta guía docente coas imaxes propostas.	T2, T3, T7, T8, X3, X5, X6, ED5	30%
Nota 1: O/a alumno/a que se atope nesta situación deberá contactar coa profesora ao menos seis semanas antes da datadas probas de avaliación.		
Nota 2: Recomendase a asistencia a titorías. Nota 3: Para aprobar a materia todas as partes deberán ser aprobadas		

9. BIBLIOGRAFÍA, MATERIAIS E OUTROS RECURSOS

REFERENCIAS BÁSICAS

- KELLER, MAX (1999): Light fantastic (Licht fantastic),
- PRESTEL, München KUEPPERS, Harald (1985): Fundamentos de la teoría de los colores, Ed. Gustavo Gili, Barcelona.
- MAAK, TIM HENRYK y PAWLIK, KAY (2011): Un discurso de la luz. Editado por Erco, Alemania.
- MANZANO ORREGO, J. JOSÉ (2008): Electricidad I, Teoría básica y prácticas. Marcombo Ediciones Técnicas.
- MORENO, JUAN CARLOS – LINARES, CÉSAR (2005): Cuadernos de Técnicas Escénicas, Iluminación. Editorial Ñaque.
- SIRLIN, ELI (2006): La luz en el teatro. Manual de iluminación. Inteatro, Instituto Nacional del Teatro. Colección Pedagogía Teatral.
- TORNQUIST, JORRIT (2009): Color y luz, teoría y práctica. Ed. Gustavo Gili. Barcelona.

REFERENCIAS COMPLEMENTARIAS

- APPIA, ADOLPHE (2000): La música y la puesta en escena. Asociación de Directores de Escena, Madrid.
- ARNHEIM, R (2002): Arte y percepción visual, Alianza Editorial, Madrid (1998): El pensamiento visual, Ediciones Paidós Iberica, S.A, Barcelona
- BACHELARD, G. (1986): La poética del espacio. Ed. F.C.E. México.
- CHAVARRÍA, JAVIER (2002): Artistas de lo inmaterial. Ed. Nerea. Hondarribia. DAVIS, Tony (2002): Escenógrafos, Ed. Océano. Barcelona.
- DONDIS, Donisa. (2002): La sintaxis de la imagen, Ed. Gustavo Gili, Barcelona.
- GALLARDO, SUSANA (2007): Historia de la luz. El primitivo deslumbramiento ante la luz. Las teorías sobre su naturaleza y sus modernos usos en la industria de la información. Ed. Capital intelectual. Estación ciencia. Buenos Aires.
- GOMBRICH, ERNST H. (2007): Arte percepción y realidad, Ediciones Paidós Iberica, S.A.,
- HELLER, EVA (2004): Psicología del color. Cómo actúan los colores sobre los sentimientos y la razón. Ed. Gustavo Gili, Barcelona.
- LOISELEUX, JACQUES (2004): La luz en el cine. Cómo se ilumina con palabras. Cómo se escribe con la luz. Ed. Paidós, "Cahiers du Cinéma". Barcelona.
- PRÄKEL, DAVID (2008): Iluminación. Ed. Blume, Barcelona.
- SÁNCHEZ, JOSÉ ANTONIO (2005): Dramaturgias de la imagen. Universidad de Castilla la Mancha.

10. OBSERVACIÓNS / RECOMENDACIÓNS

- Para unha realización segura das prácticas no teatro, será preciso asistir a clase cun calzado axeitado con sola de goma. Non se poderá asistir a clase con sandalias ou calzado similar nin con tacóns.
- Está prohibido acudir a clase tendo consumido alcol ou calquera tipo de sustancias estupefacientes.
- Atención á diversidade: ao tratarse dunha materia cunha gran carga práctica, valorarase cada posible situación de xeito particular para garantir unha resposta ás necesidades temporais ou permanentes de todo o alumnado.
- Esta disciplina precisa desenvolver as súas prácticas na Sala Pedra Seixa.